

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list z članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112

Učiteljstvu dravske banovine!

Naš narod je zadela v zadnjih dneh s poplavo težka nesreča. Teža udarca se vidi šele sedaj, ko vode padajo in se kažejo vsa opustošenja. — Narod stoji ponekje beden in obupan ob ruševinah svojih domov. Ponekje je zadela težka usoda cele vasi.

Ob tej priliki je na mestu, da priskoči narodu tudi učitelj na pomoč, da z njim deli čuvstva ter stavi svoje sile na razpolago za olajšanje gorja. Na podlagi podrobnega dela in dobredelnih akcij stori lahko mnogo ravno učiteljstvo. Zato se obrača sekcija do vseh učiteljic in učiteljev v Dravski banovini, da stavijo svoje sile v službo lajšanja usode narodu ter dajo v vseh krajih, inicijativo za osnovanje odborov, ki bodo zbirali prispevke v denarju in naravi za težko prizadeto prebivalstvo. V pomožnih odborih, ki naj obstoje iz čim širšega kroga prebivalstva, naj vsi sodelujejo. — Poseben apel obračamo do učiteljic, ki po svoji naravi, po svojem srcu in po svoji naravi v takih primerih lahko store mnogo in so že neštetokrat pokazale večjo požrtvovalnost od moških.

Odbore sreskih učiteljskih društev prosimo, da pospešijo to akcijo ter v to svrhu stopijo s poedinimi člani v stik.

Usoda naroda je naša usoda — zato na delo!

Jugoslovansko učiteljsko udruženje — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani,

27. septembra 1933.

Ivan Dimnik,
predsednik.

Metod Kumelj,
tajnik.

Resolucija XIII. glavne skupščine JUU

Jugoslovanski učitelji so konstatirali na svoji XIII. glavni skupščini, da je sodobno, pravno, gospodarsko in kulturno življenje družbe in države zasedlo zelo širok krog resnih problemov, pri reševanju katerih je treba sodelovati z vsemi silami in z dobro voljo. Glavna skupščina je razpravljala o vseh teh vprašanih v zvezi z izobrazbo in vzgojo naroda in z ozirom na mednarodne, zunanje in notranje gospodarske družabne odnose. Ravno tako je skupščina proučila sodobni položaj in potrebe narodnih šol in učiteljskega stanu. Po razpravi o vsem tem je skupščina našla za potrebno, da začrta jasno kolektivno stališče in poglede jugoslovanskega učiteljstva v vseh omenjenih problemih.

Radi tega je na tej skupščini sprejelo jugoslovansko učiteljstvo naslednjo

resolucijo

XIII. glavne skupščine Jugoslovanskega učiteljskega udruženja.

I. Del:

1. Jugoslovanski narod je enotna duhovna, moralna in fizična zajednica, ki spaja vsa pretekla, sedanja in bodoča pokolenja. On predstavlja vrednost, ki stoji nad vsemi vrstami in stanovi, ki v njem obstojajo.

Jugoslovanska nacionalna misel, podprta s svetlimi nacionalnimi tradicijami, je temelj in vodilna ideja celokupnega jugoslovanskega naroda, zato naj nastopijo vsi Jugoslovani, da se odpravijo razlike, ki so nastale v preteklosti, in da se doseže v bodočnosti združitve vsch delov v eno organsko celoto.

2. Kraljevina Jugoslavija je skupna jugoslovanska, svobodna, nedeljiva in nedotakljiva pridobitev našega naroda. Njej morajo služiti vsi. Samo taka jugoslovanska državna zajednica more omogočiti popoln ustvarjajoči razvoj jugoslovanskega naroda.

Država kraljevina Jugoslavija, kot jugoslovanska skupna dobrina, je zasnovana na načelu pravice, ki naj vodi vse družabne in gospodarske odnose.

3. Monarhija s kraljem, ki je vrhovni pobornik za nacionalno in državno edinstvo, in z dinastijo Karadorđević na čelu, je najboljša jamstvo notranjega nacionalnega edinstva in zveze kraljevine Jugoslavije z ostalimi državami, z iskreno težnjo po miru.

4. Radi tega bodo vsi učitelji kraljevine Jugoslavije, organizirani v Jugoslovanskem učiteljskem udruženju, delovali z vsemi silami za osvojitve in poglobljanje gornjih načel na organski način, ker so to osnovna načela, na katerih stoji njihova organizacija.

Radi tega izjavlja glavna skupščina Jugoslovanskega učiteljskega udruženja, ki se je vršila v Ljubljani 19., 20. in 21. avgusta 1933. naslednje:

a) Da bodo jugoslovanski učitelji stalno in z nezmanjšano energijo in ljubeznijo negovali duhovne, etične in fizične vrednote jugoslovanske nacionalne celote in vseh posameznikov.

b) Da bodo stalno in s povečano energijo spoznavali duh in smisel jugoslovanske na-

cionalne ideje, da bodo to idejo nepretrgoma širili med vsemi sloji naroda in da bodo imeli stalno v mislih veliki smoter: zgraditev jugoslovanske nacionalne kulture v duhu večnih načel pravice v vseh življenjskih smereh, razvoj jugoslovanskega človeka, zdravega po duhu in telesu, kakor za razčrtavajo načela jugoslovanskega sokolstva.

c) Da bodo stalno med jugoslovanskim narodom razvijali misel, da sta vzgoja in izobrazba splošni narodno-kulturni dobrini, da je šolska izobrazba državna, obvezna za vse in brezplačna. Brez dobre nacionalne vzgoje in izobrazbe si ne moremo zamisliti srečne in močne Jugoslavije.

č) Do bodo vsi narodni učitelji vedno, kakor do sedaj, stebor jugoslovanskega nacionalizma in da morajo kot taki imeti primeren moralni in materialni položaj, da bodo uspešno vršili svojo prosvetno in nacionalno misijo.

d) Da naj se vsi stanovi v kraljevini Jugoslaviji organizirajo v svoja udruženja, da bodo mogli reševati splošne nacionalne in stanovske naloge in da postanejo v vprašanih svoje stroke s časom nepogrešljivi činitelji v nacionalnem in državnem življenju. Vsi stanovi v kraljevini naj spravijo svoje interese v sklad z interesi ostalih stanov, brez kakršnekoli težnje hegemonije enih nad drugimi.

e) Da bodo delali med narodom z nezmanjšano silo in bodo unašali popolno jasnost v vsa vprašanja. Med prvimi vprašanji, ki jih je treba rešiti, je razjasnitev nepravilnosti fevdalizma in ekonomske avtokracije, borba proti pretiranemu bogatjenju enih na račun drugih, a v tej borbi je treba gledati vedno le človeka in podpirati prizadevanje države, ki spravlja v sklad odnose dela in kapitala in pobija zlorabe kartelov.

f) Ker se kraljevina Jugoslavija ne omejuje več samo na svojo pravno funkcijo, se čutijo jugoslovanski učitelji dolžni, da najnesebičnejše podpirajo prizadevanja države in posameznikov pri širjenju zadružništva v vseh oblikah državnega gospodarskega življenja. Država ima sedaj poleg pravnih in gospodarskih tudi socialne funkcije, in ona hoče na zadružni način organiziranja zaščititi šibkejšo pred izkoriščanjem ekonomsko močnejših in ustvariti nacionalno solidarnost brez hegemonije.

g) Da v zvezi s tem podpirajo državna prizadevanja privatne iniciative za ustvaritev socialno političnega zakonodajstva v duhu družabne pravice, kakor tudi prizadevanja, ki se nanašajo na reguliranje in ustvaritev pravičnega delovnega časa vseh slojev, žen, otrok in mater, kakor tudi vseh državnih ukrepov, ki se nanašajo na zaščito telesno in gospodarsko šibkih in na njihovo socialno zavarovanje.

h) Jugoslovanski učitelji si bodo prizadevali, da bodo pripadniki narodnih manjšin v Jugoslaviji vedno čutili, da so v svoji državi, ker oni imajo pravico, da varujejo svoj jezik in svojo kulturo in da so ne samo lojalni

Ob spremembi v prosvetni upravi

Bivši načelnik gosp. Josip Mazi.

Novi načelnik gosp. Josip Breznik.

Nad dve leti je vodil v naši banovini prosvetni oddelek načelnik gospod Josip Mazi, z vsjo njemu dano vestnostjo, preudarnostjo in pravičnostjo. Njegova zahteva je bila, naj služi učitelj vestno in z vsemi silami prvenstveno šoli, zatem pa naj posveča svoje zmožnosti izobraževanju naroda. Pri svojem delu mora uživati učitelj popolno zaščito zakona.

Bil je odločen zagovornik učiteljske stalnosti, dobro vedoč, da bo mogel le oni učitelj, ki je delj časa na svojem službenem mestu in je pravno popolnoma zaščiten, vršiti z vso vnmemo in požrtvovalnostjo svojo službo, posebno pa izvenšolsko delo med narodom.

Mož poštenja se je vedno boril za pravico in odklanjal vse, kar bi moglo škodovati šoli in učiteljstvu.

Strog in poln odgovornosti do samega sebe, je zahteval vestnosti in točnosti od svojih podrejenih, a vedno z največjo dostojanstvenostjo, zato pa so ga vsi resnično spoštovali in visoko cenili.

Z organizacijo je bil vedno v stikih in je vsikdar rad sprejemal njene predstavnike ter je vselej s polno uvidenostjo skušal ustreči upravičenim prošnjam in predlogom. Pri vsej svoji zaposlenosti je osnoval odbor za učne načrte skupno s sekcijo ter v njem tudi veliko sodeloval.

Šola, učiteljstvo in njegova organizacija izgubita z njim iskrenega prijatelja in pobornika. Ko se vrača gospod načelnik po lastni želji na svoj zavod, na katerem je služboval nepretrgoma 30 let in ga vodil od prevrata

državljeni in iskreni sodelavci Jugoslovancov, marveč morajo biti tudi dobri patrioti države v kateri žive.

i) Ker smatrajo, da je mir edini pogoj za vzdržanje in gospodarsko kakor tudi kulturno obnovo družbe in države, bodo jugoslovanski učitelji s simpatijami spremljali vsa prizadevanja za vzdrževanje miru med narodi in državami.

II. Del:

Glavna skupščina Jugoslovanskega učiteljskega udruženja konstatira, da je bilo kljub veliki gospodarski krizi opaziti napredovanje v vseh smereh kulturno prosvetnega in šolskega dela.

V istem času skupščina z zadovoljstvom ugotavlja čim dalje večje razumevanje po potrebi združevanja učiteljstva v »Jugoslovanskem učiteljskem udruženju« in porast članstva na sedanjih 18.046 članov. Ob tej priliki apelira skupščina na vse neučlanjene učitelje in učiteljice, da tudi oni stopijo v »Jugoslovansko učiteljsko udruženje«, da bi se s še večjo silo omogočilo prizadevanje za dobrotit jugoslovanskega šolstva in učiteljskega stanu, v duhu teženj našega naroda in države.

Skupščina apelira tudi letos na vse organizirane člane, da se vpišejo v Jugoslovansko kreditno zadrugo in njen fond samopomoči, ki ima svoje prostore v Beogradu — Kralja Miljutina 66. Ekonomska zaščita učiteljstva pred brezvestnim eksploatiranjem je mogoča edino na zadružnih načelih, ker je zadružni način organiziranja varčevanja in kredita potreben kakor našemu narodu, tako tudi učiteljskemu stanu.

Da bi se vsa napredna načela čim uspešnejše uvajala v razvoj jugoslovanskega šolstva in narodnega izobraževanja, apelira skupščina na vse prizadete faktorje, da poklanjajo sledečim zahtevam popolno pažnjo: 1. Sodobne potrebe našega naroda zahtevajo uveljavljenje osemletnega šolanja. Radi tega je treba uvesti izdelani novi učni načrt za šolsko leto 1933/34. Ravno tako je potrebno, da se v smislu zakona o narodnih šolah čim prej izdela novi učni načrt in program za višjo narodno šolo.

kot direktor, se mu učiteljstvo in njegova organizacija iskreno zahvalujeta za njegovo podporo in razumevanje, ki ga je vedno kazal kot načelnik prosvetne uprave v prid šole in učiteljstva. Uverjeni smo, da bodo ostale med nami trajne vezi. Vezalo nas bo nadalje z njim delo v glavnem prosvetnem svetu, kjer je pokazal zelo mnogo zanimanja tudi za zadeve osnovnega šolstva.

Za novega načelnika prosvetne uprave je postavljen gospod Breznik Josip, profesor iz I. državne realne gimnazije v Ljubljani. Novi načelnik je rodom iz Kamnika. Že kot dijak je bil med najvnetejšimi organizatorji narodno-radikalnega pokreta. Posebno skrb je posvečal narodno obrambnemu delu in ljudsko prosvetnemu programu, kar je posebno podčrtal z ustanavljanjem ljudskih knjižnic. Bil je stalni sotrudnik in urednik »Omladine« in odrasli šolski mladini posvečene »Naša bodočnost.«

Započeto delo, predvsem za širjenje ljudske prosvete, je vršil vedno z vso vnmemo in se je v ta namen oklenil »Vođnikove družbe.«

Prav posebno pri srcu pa so mu dijaške podporne organizacije kakor: Domovina, Radogaj in Akademski kolegij, katerim posveča vso skrb in svoje gospodarske zmožnosti.

Iskrena ljubezen do mladine in skrb za prosveto naroda, nam vzbujajo nado, da bo novi načelnik prosvetne uprave tudi na težkem in odgovornem mestu izpolnil nade, ki jih je vanj stavila narodna šola in učiteljstvo.

2. Skupščina polaga veliko važnost sistematičnemu zidanju novih šolskih poslopij, ki bodo zmogla čim bolj normalizirati sodoben pouk in vzgojo in razbremeniti šole in učiteljstvo od prenatrpanosti učencev po razredih. Na ta način bomo izboljšali kvaliteto izobrazbe. Zidajo naj se šolska poslopja, ki bodo primerna kraju in naj se na deželi ne zidajo poslopja z več nego 8 razredih.

3. Nič manjše važnosti ni v tem pogledu vzdrževanje šol. To je v mnogih krajih nezadostno, ali pa tako nezadostno, da ovira pravilno delo v šoli in povzroča učiteljstvu največje skrbi. Radi tega je potrebno, da oddajajo upravne oblasti šolam redno dvanajstine, kakor je to predvideno v zakonu o narodnih šolah in v zakonu o občinah. Treba je še delovati na to, da bodo vsaj v siromašnejših krajih vzdrževale šole banovine in država. Pooblašča se izvršni odbor, da v svrhu konkretizacije teh idej izdela poseben projekt pravnika, ki ga naj dostavi pristojnim oblastem.

4. Vprašanje šolskega nadzorstva zelo interesira ves učiteljski stan. Čas je že, da se to vprašanje reši kot zahteva interes države in šole. Skupščina je prepričana, da učiteljski stan lahko da iz svoje sredine kandidate za ta mesta. Potrebno je le, da glavni prosvetni svet s pomočjo »Jugoslovanskega učiteljskega udruženja« izbere najboljše učitelje, jih postavi v ukazom in jim preskrbi stalnost, večjo nagrado in večjo neodvisnost.

5. Za boljšo kvaliteto pouka je nesumljivo in neobhodno potrebno zmanjšati veliko število učencev po razredih. Aktivna jugoslovanska nacionalna šola bo popolnoma zgrajena šele tedaj, ko bo število učencev fiksirano največ na 40. Radi tega je potrebno, da se neprestano odvijajo novi razredi in nastavljajo nove učne moči. Le na ta način se bo pripomoglo do preobrazbe šole.

6. Uvidevanje velike potrebe po odpiranju novih razredov in popolnemanju izpraznjenih učiteljskih mest, ustvarja neobhodno potrebo, da se vsako leto povečava v državnem proračunu postavka za nove učitelje, ki čakajo v velikem številu na nameščanja. Ako je v tem trenutku nemogoče namestiti vse, tedaj naj se namesti najprej siromašne abi-